

**Geografické rozhledy – časopis
pro další vzdělávání v geografii
Ročník 28 (2018–2019), číslo 5**

Vydává Česká geografická společnost, z. s.
v Nakladatelství P3K, s. r. o., www.p3k.cz

Adresa redakce: Univerzita Karlova,
Přírodovědecká fakulta,
Albertov 6, 128 43 Praha 2
redakce@geograficke-rozhledy.cz
www.geograficke-rozhledy.cz

 [geograficke.rozhledy](https://www.facebook.com/geograficke.rozhledy)
 [geografickerozhledy](https://www.instagram.com/geografickerozhledy)

Výkonný redaktor: Miroslav Šifta
Redakční rada: Tereza Aubrechtová,
Jan D. Bláha, Dana Fialová, Jindřich Frajer,
Martin Hanus, Klára Hulíková, Libor Jelen,
Petr Karas, Petr Knecht, Vincenc Kopeček,
Jan Kopp, Stanislav Kraft, František Křižan,
Marek Křížek, Silvie R. Kučerová,
Josef Kunc, Jakub Lysák, Miroslav Marada,
Jiří Martínek, Tomáš Matějček,
Aleš Nováček, Pavel Raška,
Dana Řezníčková, Miroslav Šobr
Jazyková redakce: Lenka Pavelková
Layout: Vít T. Luštinec, Karel Kupka
Sazba a zlom: Nakladatelství P3K, s. r. o.
Tisk: Grafotechna plus, s. r. o.

Distribuci a předplatné zajišťuje jménem
vydavatele firma SEND Předplatné.

Předplatné objednávejte na:
www.send.cz/geografickerozhledy.
Časopis vychází 5× ve školním roce. Roční
předplatné 335 Kč. Cena za jednotlivé
číslo 67 Kč. Redakční uzávěrka 28. 5. 2019,
číslo 5 vyšlo 5. 6. 2019. Podávání novinových
zásilek povoleno ředitelstvím pošt Praha
č. j. 139/92 – NP, ze dne 17. 11. 1992.
MK ČR E 5922, ISSN 1210-3004.

Časopis je zařazen na Seznam recen-
zovaných neimpaktovaných periodik
vydáváných v Česku. Je vydáván s finanční
podporou Akademie věd ČR.

Foto na titulní straně:

Hrad Jezeří ze 14. století, později přestavěný
na zámek, stojí přímo nad hnědouhelným
lomem Československé armády (ČSA), který
disponuje nejvyšším ložiskem hně-
dého uhlí v Evropě. V pozadí vlevo ční komín
úpravny uhlí v Komořanech, místní části
Mostu. Napravo jsou chladicí věže a komín
komořanské elektrárny a teplárny. Nejvyšší
vrchol na horizontu je Milešovka v Českém
středohoří. Foto: kaprik / shutterstock.com.

Obsah

TÉMA ČÍSLA

Indonéska příroda – jedinečná a ohrožená (Stanislav Lhota, Hana Svobodová, Petr Jan Juračka)	4
Kulturní a jiné šoky z indonéske expedice (Petr Jan Juračka)	10
Rozvoj proti rozvoji: environmentální hnutí v Indii (Petr Daněk)	12
Od přírody k sítím: mobilizace vody v období socialismu (Jiří Janáč)	16
Vltava ve službách člověka (Dana Fialová)	20
Návrh vizualizace ekologické stopy (Milan Mík, Tomáš Matějček)	22

GEOGRAFIE A ŠKOLA

Nakládání s odpady jako atraktivní téma terénní výuky (Matěj Vrhel, Jakub Jelen)	26
O legendě intervalových stupnic tematických map (Jakub Lysák, Jakub Jaroš, David Krause, Michaela Tomková)	30

VĚDA, VÝZKUM, INOVACE

Parky, nebo parkoviště? Plánování zeleně pro udržitelná města (Jan Kopp, Václav Čubr)	34
Zahrádkaření: nenápadný půvab nezamýšlené udržitelnosti (Petr Daněk, Petr Jehlička, Jan Vávra)	38

AKTUALITY

42

Úvodník

Příroda, v nejšířím smyslu slova planeta Země, je pro člověka zdrojem surovin a energie. Umožňuje mu dýchat, najíst se. Příroda člověku slouží. V současnosti, kdy přibývá zpráv typu „v atmosféře je rekordní koncentrace CO₂ v historii lidstva“, „plastová skvrna v Tichém oceánu už je větší než Německo, Francie a Španělsko dohromady“ nebo „Evropa žije od pátku (10. 5.) na ekologický dluh – pokud by stejně jako Evropané žila veškerá populace světa, potřebovali bychom 2,8krát větší Zemi“, je na místě otázka, zda *Příroda ve službách člověka* není pro lidstvo příliš lichotivý titul tohoto čísla Geografických rozhledů. Realita je bohužel taková, že bychom je měli nazvat spíše *Příroda otrokem člověka*. Protože přírodě leccos dlužíme, zaměříme se v tomto čísle spíše na to, jak je příroda zneužívána.

Číslo otevírá unikátní vhled do ekologických a environmentálních problémů v Indonésii. Odborníci, kteří ve čtvrté nejlidnatější zemi světa působí, primatolog a ekolog Stanislav Lhota a mořská bioložka Hana Svobodová společně s fotografem a hydrobiologem Petrem Janem Juračkou vysvětlují aktuální situaci i hrozby, které plynou ze zakládání plantáží palmy olejné, přibližují, co se děje v moři omývající tisíce indonéských ostrovů. Dokumentují výrazný pokles biodiverzity tamních ekosystémů, jedněch z nejzávažnějších na světě, a upozorňují na globální rozměr indonéských problémů. Vracíme se k tomu, jak jsme přírodě „porouchali“ v období socialismu. Na příkladu Vltavy představujeme, jak člověk využíval a využívá vodní toky. Navrhujeme, jak vizualizovat ekologickou stopu, zveme vás na skládku jako na místo vhodné pro terénní výuku. Vedle dalších námětů prezentujeme např. i možnosti, jak udržitelně budovat města. Vzhledem k tématu není vhodné přát příjemné čtení, ale doufáme, že si toto číslo rádi pročtete – třeba při svých letních ekoturistických aktivitách!

Miroslav Šifta